

T.C.
BAŞBAKANLIK
KANUNLAR VE KARARLAR
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı : B.02.0.KKG.0.10/101-468 /2360

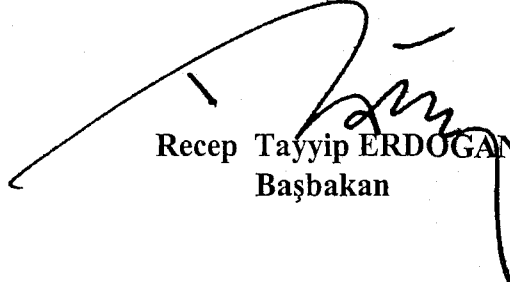
Ankara

28/5/2003

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

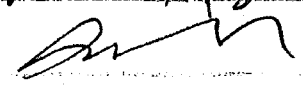
Milli Savunma Bakanlığı'na hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulu'na 15/5/2003 tarihinde kararlaştırılan "Askeri Ceza Kanunu ile Askeri Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Recep Tayyip ERDOĞAN
Başbakan

Eki :

- 1- Kanun Tasarısı
- 2- Gerekçe (Genel-Madde)

T.C. M. D. B. GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	
Tali Kom.	- Milli Savunma - Anayasa
Esas Kom.	Adalet
Tarih	3.6.2003 - 1/608
İ. M. D. B.	Adalet
BAŞKAN	

GENEL GEREKÇE

Bilindiği üzere, 3/10/2001 tarihli ve 4709 sayılı Kanunla Anayasamızın başlangıç metninde ve 33 maddesinde değişiklik yapılmıştır. Bu değişikliklerin bir kısmı:

- 1) Toplu olarak işlenen suçlarda yakalanan veya tutuklanan kişilerin en geç dört gün içinde hâkim önüne çıkartılması,
 - 2) Kişinin yakalandığının veya tutuklandığının yakınlarına derhal bildirilmesi,
 - 3) Arama ve el koyma kararlarının hâkim tarafından Anayasada belirtilen nedenlerle verilmesi, gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde bu kararın kanunla yetkili kılınmış bir merci tarafından verilmesi ve bu durumda da bu kararın 24 saat içinde görevli hâkimin onayına sunulması, hâkimin de el koymadan itibaren 48 saat içinde kararını açıklaması, buna uyulmadığı takdirde el koyma kararının kendiliğinden kalkması,
 - 4) Kanuna aykırı olarak elde edilmiş bulguların delil olarak kabul edilmemesi,
 - 5) Savaş, çok yakın savaş tehdidi ve terör suçları halleri dışında ölüm cezası verilmemesi,
- şeklinde özetlenebilir.

1632 sayılı Askerî Ceza Kanununun 1, 20, 30, 32, 55, 56, 59, 60, 62, 63, 69, 70, 73, 75, 79, 89, 91, 94, 97, 101, 102, 126, 127, 136 ve 160 ncı maddeleri ile ek 4 üncü maddesinde ölüm cezalarına ilişkin hükümlere yer verilmekte, bu maddelerden 91 inci madde dışında diğer maddeler genel hüküm niteliğinde veya seferberlik ve savaş hâline ilişkin bulunmaktadır. Bu durumda, 91 inci maddede değişiklik yapılması ve bu değişikliğin 101 inci maddeye yansıtılması gerekmektedir. 91 inci madde, amire veya üste karşı işlenen saldırı suçlarına ilişkindir. Bahse konu değişiklik, 91 inci madde ile ilgili davaların sürüncemede kalmaması için acil bir ihtiyaç olarak ortaya çıkmaktadır.

Diğer taraftan, arama, el koyma, gözaltı süreleri, yakalanan veya tutuklananların yakınlarına derhal bilgi verilmesi ve kanuna aykırı olarak elde edilen bulguların delil kabul edilememesi konularındaki 4709 sayılı Kanunla yapılan Anayasa değişikliklerinin; 353 sayılı Askerî Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanununun 66, 72, 73, 80 ve 163 üncü maddelerine yansıtılması gerekmektedir.

Tasarı ile; Anayasa değişikliğine uyum sağlamak amacıyla, 1632 ve 353 sayılı kanunlarda değişiklik yapılarak, toplu olarak işlenen suçlarda yakalanan veya tutuklanan kişilerin en geç dört gün içinde hâkim önüne çıkartılması, kişinin yakalandığının veya tutuklandığının yakınlarına derhal bildirilmesi, kanuna aykırı olarak elde edilmiş bulguların delil olarak kabul edilmemesi öngörülmekte, savaş ve çok yakın savaş tehdidi hâllerindeki ölüm cezaları kaldırılarak, daha önce bu maddelere göre verilen ölüm cezalarının yeniden karara bağlanması öngörülmekte, arama ve el koyma kararlarına ilişkin hükümler yeniden düzenlenmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Madde ile; 1632 sayılı Askerî Ceza Kanununun 91 inci maddesinin (3) ve (4) numaralı fıkralarında Anayasanın 38 inci maddesi paralelinde değişiklik yapılarak; üst veya amirini kasten öldürenler için ölüm cezası yerine müebbet ağır hapis cezası; az vahim hâllerde ise müebbet ağır hapis cezası yerine 24 yıldan 30 yıla kadar ağır hapis cezası getirilmekte ve ölüm cezasına sadece seferberlikte hükmedileceği öngörülmektedir. Amire veya üste taarruz sonucu ölüm meydana gelmediği; ancak, vücutta tahribatı mucip bir hâlin doğmasında verilecek ceza da ayrıca yeniden düzenlenmektedir.

Madde 2- Madde ile; 1632 sayılı Askerî Ceza Kanununun 91 inci maddesinde yapılan düzenleme ile seferberlik dışında ölüm cezası kaldırıldığından, 101 inci madde yeniden düzenlenmektedir.

Madde 3- Madde ile; 1632 sayılı Askerî Ceza Kanununun ek 4 üncü maddesi; Anayasamızın 3/10/2001 tarihli ve 4709 sayılı Kanun ile değiştirilen 38 inci maddesine uyumlu hâle getirilmektedir.

Madde 4- Madde ile; 1632 sayılı Askerî Ceza Kanununa geçici bir madde eklenerek bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce 1632 sayılı Askerî Ceza Kanununun 91 inci maddesinin (4) numaralı fıkrası kapsamına giren suçlardan dolayı idam cezası verilen dosyaların yeniden ele alınarak karara bağlanmasına ilişkin esaslar düzenlenmektedir.

Madde 5- Madde ile; 353 sayılı Kanunun 66 ncı maddesinde yapılan değişiklikle; arama ve el koyma yetkisi yeniden düzenlenerek, 4709 sayılı Kanunla Anayasamızın 19 ve 20 nci maddelerinde yapılan düzenlemelere uyum sağlanmaktadır. Buna göre; askerî mahkemenin arama veya el koyma kararı verebilmesi için; millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlâkın korunması veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması sebeplerinden biri veya birkaçı aranmakta, ayrıca aynı koşullara bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde askerî savcı veya yetkili kılınmış birlik komutanlarının verdiği arama ve el koyma kararının yirmi dört saat içinde yetkili askerî mahkemenin onayına sunulması, askerî mahkemenin de kararını el koymadan itibaren kırk sekiz saat içinde açıklaması öngörülmekte, aksi halde el koyma kararı kendiliğinden ortadan kalkmaktadır.

Madde 6- Madde ile; 353 sayılı Kanunun tutuklunun sorguya çekilmesi ile ilgili 72 ncı maddesinin ikinci fıkrasında Anayasamızın 19 uncu maddesi paralelinde değişiklik yapılarak; toplu olarak işlenen suçlarda en geç yedi gün içinde hâkim önüne çıkartılma zorunluluğu dört güne indirilmektedir.

Madde 7- 353 sayılı Kanunun 73 üncü maddesinde sanığın tutuklanması hâlinde teşkilâtında askerî mahkeme kurulan kıt'a komutanı veya askerî kurum amiri ile sanığın mensup olduğu askerî birlik komutanı veya askerî kurum amirine derhal haber verme zorunluluğu mevcut iken, maddede Anayasamızın 19 uncu maddesi paralelinde değişiklik yapılarak, sanığın tutuklanması hâlinde yakınlarına da derhal bilgi verme zorunluluğu öngörülmektedir.

Madde 8- Madde ile; 353 sayılı Kanunun 80 inci maddesinde, 4709 sayılı Kanunla Anayasamızın 19 uncu maddesinde yapılan değişiklik paralelinde gerekli düzenleme yapılarak, sanığın yakalandığının yakınlarına derhal bildirileceği hükme bağlanmaktadır.

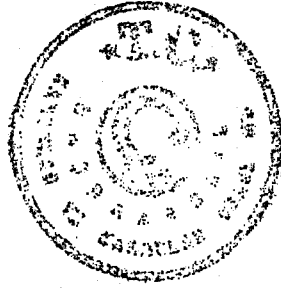
Diğer taraftan, toplu olarak işlenen suçlarda gözaltı süresinin üst sınırı on beş günden dört güne indirilmektedir.

Madde 9- Madde ile; 353 sayılı Kanunun 163 üncü maddesine, 4709 sayılı Kanunla Anayasamızın 38 inci maddesinde yapılan değişiklik paralelinde, kanuna aykırı olarak elde edilmiş bulguların delil olarak kabul edilemeyeceği hükmü eklenmektedir.

Madde 10- Yürürlük maddesidir.

Madde 11- Yürütme maddesidir.

ASKERÎ CEZA KANUNU İLE ASKERÎ MAHKEMELER KURULUŞU VE YARGILAMA USULÜ KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TASARISI

Madde 1- 22/5/1930 tarihli ve 1632 sayılı Askerî Ceza Kanununun 91 inci maddesinin (3) ve (4) numaralı fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“3. Taarruz, amirin veya mafevkin vücudunda tahribatı mucip olmuşsa on beş seneden az olmamak üzere ağır hapis, eğer ölümü mucip olmuşsa müebbet ağır hapis, az vahim hâllerde yirmi dört seneden otuz seneye kadar ağır hapis cezası verilir.

4. Taarruz veya taarruza teşebbüs seferberlikte yapılmışsa yirmi seneden, az vahim hâllerde on beş seneden az olmamak üzere ağır hapis, eylem amir veya mafevkin vücudunda tahribatı mucip olmuşsa müebbet ağır hapis, ölümü mucip olmuş ise ölüm cezası verilir.”

Madde 2- 1632 sayılı Kanunun 101 inci maddesinin (1) numaralı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“1. Askerî isyanın (M.100) reisi veya mürettibi veya ön ayak olanları ile âsilerden amire ve mafevke zorla müessir fiillerde bulunanlar münferiden yaptıkları suç müebbet ağır hapis cezasını mucip değilse, on seneden az olmamak üzere muvakkat ağır hapis cezası ile cezalandırılır.”

Madde 3- 1632 sayılı Kanunun ek 4 üncü maddesinin (B) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“B) Seferberlikte veya harp hâlinin devamı müddetince vahim hâllerde ölüm cezası hükmolunur.”

Madde 4- 1632 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“Geçici Madde 2- Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce 91 inci maddenin (4) numaralı fıkrası kapsamına giren suçlardan dolayı haklarında idam cezası verilen hükümlülerin dosyalarından;

a) Henüz Askerî Yargıtaya gönderilmemiş olan veya Askerî Yargıtay Başsavcılığında bulunan yahut Türkiye Büyük Millet Meclisine gönderilmiş olanlar, hükmü veren askerî mahkemece duruşma açılarak,

b) Askerî Yargıtayda bulunanlar, ilgili dairesince ele alınarak,

bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içinde karara bağlanır.

Askerî Yargıtay Başsavcılığında ve Türkiye Büyük Millet Meclisinde bulunan dosyalar, gelişlerindeki usule uygun olarak, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir ay içinde, hükmü veren askerî mahkemeye geri gönderilir.”

Madde 5- 25/10/1963 tarihli ve 353 sayılı Askerî Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanununun 66 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 66- Aramaya ve zapta karar verme yetkisi; millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlâkın korunması veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması sebeplerinden biri veya birkaçına bağlı olarak, askerî mahkemeye aittir.

Yukarıda belirtilen sebeplere bağı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde askerî savcılar, teşkilâtında askerî mahkeme kurulan kıt'a komutanı veya askerî kurum amirleri ve bunların verecekleri yazılı emir üzerine diğer askerî makamlar da arama ve zapt işlemi yapabilirler. Arama ve zapt işlemleri, yirmi dört saat içinde yetkili askerî mahkemenin onayına sunulur. Askerî mahkeme, kararını arama ve zapt işleminden itibaren kırk sekiz saat içinde açıklar; aksi halde, zapt kendiliğinden kalkar.

Askerî mahallerde yapılacak arama ve zapttan o yerdeki askerî birlik komutanı veya kurum amiri haberdar edilir.

Askerî mahkemenin onayına sunulmayan arama ve zapt işlemleri hakkında, aleyhine arama ve zapt işlemi yapılan kimse, askerî mahkemeden her zaman bu hususta bir karar verilmesini isteyebilir.

Yukarıdaki fıkralara göre verilecek kararlara karşı yedi gün içinde en yakın askerî mahkemeye itiraz edilebilir.”

Madde 6- 353 sayılı Kanunun 72 nci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İkiden ziyade kişinin bir suçun icrasına iştiraki suretiyle toplu olarak işlenen suçlarda; sanık sayısının çokluğu veya sanıkların yahut delillerin durumu veya suçun niteliği sebebiyle birinci fıkra hükmünün uygulanamaması hâlinde sanık, soruşturmanın bitiminde ve her hâlde dört gün içinde yetkili mahkeme veya hâkim önüne çıkarılır.”

Madde 7- 353 sayılı Kanunun 73 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 73- Sanığın tutuklanmasından; yakınları, teşkilâtında askerî mahkeme kurulan kıt'a komutanı veya askerî kurum amiri ile sanığın mensup olduğu askerî birlik komutanı veya askerî kurum amiri derhal haberdar edilir.”

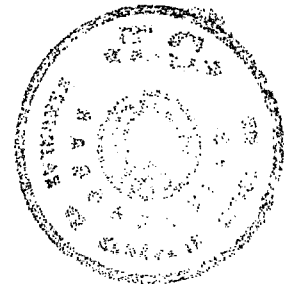
Madde 8- 353 sayılı Kanunun 80 inci maddesinin ikinci fıkrası ile dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Bu makam, yakalanan kişiden askerî savcıyı ve Cumhuriyet savcısını haberdar eder. Kişinin yakalandığı yakınlarına derhal bildirilir.”

“İkiden ziyade kişinin bir suçun icrasına iştiraki suretiyle toplu olarak işlenen suçlarda; sanık sayısının çokluğu veya sanıkların yahut delillerin durumu veya suçun niteliği sebebiyle birinci fıkra hükmünün uygulanmaması hâlinde sanık, soruşturmanın bitiminde ve her hâlde dört gün içinde yetkili hâkim veya mahkeme önüne çıkarılır.”

Madde 9- 353 sayılı Kanunun 163 üncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Kanuna aykırı olarak elde edilmiş bulgular, delil olarak kabul edilemez.”

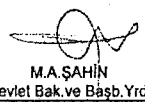
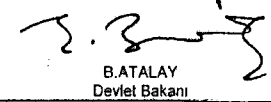
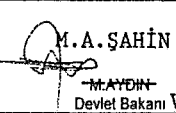
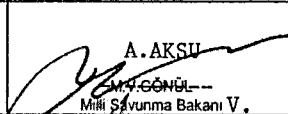
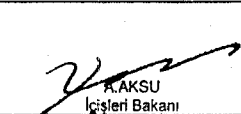
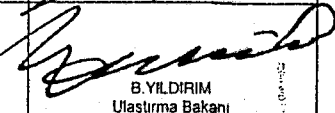
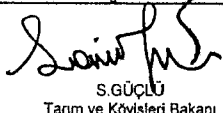
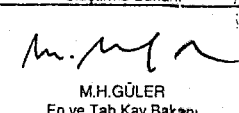
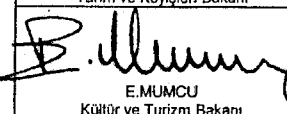
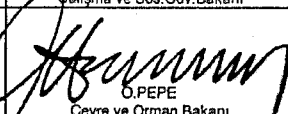
T/471

Madde 10- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 11- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Eki

RECEP TAYYİP ERDOĞAN
BAŞBAKAN

 B. ATALAY Dışişleri Bak. ve Başb. Yrd. V.	 A. ŞENER Devlet Bak. ve Başb. Yrd.	 M.A. ŞAHİN Devlet Bak. ve Başb. Yrd.	 B. ATALAY Devlet Bakanı
 A. BABAGAN Devlet Bakanı	 M.A. ŞAHİN Devlet Bakanı V.	 G. AKŞİT Devlet Bakanı	 K. TÖZMEN Devlet Bakanı
 C. ÇİÇEK Adalet Bakanı	 A. AKSU Millî Savunma Bakanı V.	 A. AKSU İçişleri Bakanı	 K. UNAKITAN Maliye Bakanı
 H. ÇELİK Millî Eğitim Bakanı	 Z. ERGEZEN Bayındırlık ve İskan Bakanı	 R. AKDAĞ Sağlık Bakanı	 B. YILDIRIM Ulaştırma Bakanı
 S. GÜÇLÜ Tarım ve Köylüleri Bakanı	 M. BAŞESGİOĞLU Çalışma ve Sos. G. v. Bakanı	 A. ÇOŞKUN Sanayi ve Ticaret Bakanı	 M. H. GÜLER En. ve Tab. Kay. Bakanı
 E. MUMCU Kültür ve Turizm Bakanı	 O. PEPE Çevre ve Orman Bakanı		

Dosya No.

101-468

631